

KÜR VƏ QABIRRI ÇAYLARARASI NQR-NİN ŞİMAL-QƏRB ZONASINDA ÜST TƏBAŞİR VƏ PALEOGEN ÇÖKÜNTÜLƏRİNİN LİTOFASİYAL XÜSUSİYYƏTLƏRİ VƏ QALINLIQLARININ TƏHLİLİ

İ.İ.Quliyev, F.M.Bayramov, S.M.Məmmədova, L.H.Quliyeva.

Azərbaycan, SOCAR, “Neftqazəlmətdəqiqatlayihə” İnstitutu

Kür və Qabırri çaylararası NQR-nin şimal-qərb zonasında, süxurların litoloji tərkibinin və kollektor xüsusiyyətlərinin xassələri və onlarda neft və qaz yataqlarının yerləşdirilməsi bir çox alimlərin işlərində öz əksini tapmışdır.

Toplanmış faktiki materialların təhlili, Üst Təbaşir və Paleogen çöküntülər kompleksinin həqiqi stratigrafik mövqeyini aydınlaşdırmağa, qalınlıqların dəyişməsinin xarakterini və qanunauyğunluqlarını izləməyə, litofasiyal xüsusiyyətləri, kollektorların və flüidlərin paylanması xarakteri haqqında əvvəllər yaradılmış fikirləri konkretləşdirməyə imkan verir.

Tədqiqat sahəsində, Üst Təbaşir çöküntüləri tək-tək axtarış-kəşfiyyat quyuları ilə aşkar edilmişdir və makro və mikrofauna qalıqları ilə çox zəif xarakterizə olunmuşdur. Buna görə də Üst Təbaşir dövrünün bölünməsi əsasən fasiyal-tektonik təhlillə əsaslandırılır.

Ən dərin açılmış kəsiliş müəyyən olunmuş sahələrdə aşkarlanmışdır: Məmmədtəpə sahəsində - 1 saylı quyuda, 897 m qalınlığında qeydə alınıb; Sacdağ sahəsində – 4 saylı quyuda, 637 m; Tərsdəllər sahəsində - 9 və 27 saylı quyularda, burada maksimum qalınlığı müvafiq olaraq 977 m və 1160 m təşkil edir.

Kəsilişlər üç dəstə ilə (aşağıdan yuxarıya) təmsil olunur: vulkanogen, vulkanogen-çökmə (tuffogen) və çökmə (karbonat).

Qeyd edəcəyimiz, ümumi qanunauyğunluq ondan ibarətdir ki, Üst Təbaşir çöküntüləri üzə çıxdıqda fərz olunan xüsusi müqavimət (FXM) kəskin şəkildə artır və təbii quyu potensialı (QP) zəif fərqlənir.

Kür və Qabırri çaylararası Paleogen çöküntülərinin qalın təbəqəsi toplanmışdır. Vurğulamaq lazımdır ki, əgər şimal-qərb zonasında kern məlumatları və çöl geofiziki tədqiqatları əsasında stratigrafik sərhədlərin və istinad təbəqələrinin izlənilməsi Paleoseni Alt Eosenə ayırmaq olarsa, onda mərkəzi və cənub-şərq zonaları üçün bu çöküntüləri tədqiq etmək çətinidir və bizim tərəfimizdən vahid kompleksdə birləşdirilmişdir.

Məmmədtəpə sahəsində 1 saylı quyunun kəsilişində Paleosen-Alt Eosen çöküntüləri 1914-2545 m intervalı ilə məhdudlaşır. Sacdağ sahəsində 3 və 4 saylı quyularda müvafiq olaraq 3430-3601 m və 3390-3940 m intervallarında aşkar edilmişdir. Tərsdəllər sahəsində kəsiliş 5 saylı (2710-2780 m), 6 saylı (2870-3040 m), 9 saylı (3030-3095 m), 11 saylı (2525-2670 m), 24 saylı (4350-

4405 m), 26 sayılı (3420-3475 m) və 27 sayılı (3000-3135 m) quyuların materialları əsasında tədqiq edilmişdir.

Litofasiya təhlili Cahandar (1 sayılı quyu), Dəmirtəpə-Udabno (2, 3 sayılı quyular), Sacdağ (3, 4, 5 sayılı quyular), Molladağ (1 sayılı quyu), Qərbi Gürzundağ (1 sayılı quyu), Gürzundağ (1, 3, 4 sayılı quyular), Tərsdəllər (6, 13, 23, 4, 1, 9, 8, 24, 27 sayılı quyular), Məmmədtəpə (1 sayılı quyu), Keyrükkeylan (1 sayılı quyu) və Böyük Palantökən (2, 3 sayılı quyular) sahələrində, əsasən axtarış-kəşfiyyat quyuları ilə aşkarlanmış süxur nümunələri üzərində aparılmışdır.

Bələliklə, aparılan təhlillər əsasında, nəticədə, quyu kəsilişlərinin korrelyasiyasından sonra Kür və Qabırrı çaylararası NQR-nin şimal-qərb zonası üzrə Üst Təbaşirin və Paleogenin litofasiya xüsusiyyətlərinin xarakterini əks etdirən stratigrafik kəsilişlər tərtib edilmiş və Paleogen çöküntüləri üçün litofasiya və qalınlıqlar xəritələri qurulmuşdur.